

СЕКЦІЯ 9.
МЕНЕДЖМЕНТ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ
В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ ВІДНОВЛЕННЯ

УДК 338.45:665.6(477):339.138.1

*Дейнега І. О.,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки та управління бізнесом,
Бенчук С. О.,
здобувач третього рівня вищої освіти,
Рівненський державний гуманітарний університет*

**РИНОК ЦЕМЕНТУ УКРАЇНИ:
ТОРГОВЕЛЬНІ ПОТОКИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ**

Україна має географічно вигідне положення, що сприяє розвитку міжнародної торгівлі і в тому числі таким товаром як цемент. Основними ринками збуту вітчизняного цементу з Україною є Угорщина, Румунія, Польща, Словаччина та Молдова. Обсяги збуту та ціни реалізації залежать від транспортних маршрутів, цінової конкурентоспроможності та попиту.

Динаміка торговельних потоків цементу в / з України є важливим аспектом для аналізу економічної діяльності виробників цементу як на ринку країни, так і за її межами. Останні роки свідчать про певні зміни у торговельних обсягах і структурі експорту та імпорту українського цементу.

2022 рік став шоковим для всієї економіки держави. Цементна промисловість винятком не стала. Виробництво загалом впало на понад 50%. У цих умовах виробники змушені були звернути свою увагу на міжнародні ринки збуту своєї продукції, що підтверджується статистичними даними (табл. 1).

Дані, представлені у табл. 1 засвідчують тенденцію зростання експорту з 8,86% до 19,88%. Тобто п'ята частина виробленого українського цементу була продана за кордон, а саме до Євросоюзу. Цей показник зростає з кожним роком, є дуже суттєвим і показує на скільки важливим став ринок Європи для України.

Попри те, що Україна є великим виробником цементу, імпорт цього будівельного матеріалу також має місце. В основному він здійснюється з країн-сусідів або з країн Європи.

Експорт цементу

Рік	Виробництво, тн	Експорт, тн				
		Iv-Fr	CRH	Dyckerhoff	Kryviy Rih	Всього
2018	9 309 672	454 158	0	0	0	454 158
2019	9 243 535	512 025	19 450	0	0	531 475
2020	9 817 520	726 604	52 992	0	0	779 596
2021	10 573 992	922 115	15 509	0	0	937 624
2022	4 548 234	879 471	55 570	0	0	935 041
2023	6 168 612	1 160 347	65 944	0	0	1 226 291

Джерело: [2]

Структура імпорту цементу може змінюватися в залежності від цінової ситуації на ринках, тарифної політики, політики держави та попиту на внутрішньому ринку.

21 травня 2019 Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі (МКМТ) ухвалила рішення про застосування антидемпінгових заходів щодо імпорту в Україну цементних клінкерів та портландцементу з рф, Білорусі та Молдови.

МКМТ встановила наявність демпінгового імпорту з цих країн протягом 2015-2018 років. Водночас, частки імпорту цементних клінкерів та портландцементу з рф, бр та Молдова у загальному обсязі імпорту цих товарів в Україну протягом усього періоду дослідження постійно зростали, що свідчить про намір подальшого збільшення обсягів демпінгового імпорту з цих країн.

Відтак, МКМТ ухвалила рішення про застосування антидемпінгового мита з липня 2019 року на п'ять років (до червня 2024 року) у розмірі 114,95% з товару походженням з рф; 57,03% – з товару походженням з рб; 94,46% – з товару походженням з Республіки Молдова. Також у 2021 було введено мито на цемент походженням із Туреччини у розмірі 32,64-50,54% залежно від виробника [1].

Мита на цемент з Молдови, рф та рб діятимуть до червня 2024 року. Одна з основних пересторог, за словами голови «Укрцементу», що через ринок Молдови в Україну теоретично може потрапляти цемент із рф – із імітацією виробництва на Рибницькому заводі (Придністров'я) [2].

Ще одна небезпека – цемент з рб, який після скасування мит вийде з-під торговельних обмежень. Якщо від рф наш ринок

захищений прямою заборонаю на торгівлю, то прямої заборони на ввезення товарів із рб немає. Хоча залізничне сполучення на даний час між нашою країною і рб відсутнє, що ставить під сумнів потрапляння такого цементу в Україну найближчим часом навіть після скасування мита. Дані, що характеризують імпорт цементу, наведені у таблиці 2.

Таблиця 2

Імпорт цементу

Рік	Виробництво, тн	Імпорт, тн					Всього
		Молдова	Туреччина	рб	рф	Інші	
2018	9 309 672	132 116	0	244 144			376 260
2019	9 243 535	104 563	163 335	181 399	165 492	36 982	651 771
2020	9 817 520	535	993 538	0	0	36 723	1030 796
2021	10573 992	0	474 040	0	0	71 020	545 060
2022	4 548 234	0	22 670	0	0	16 030	38 700
2023	6 168 612	0	10 030	0	0	14 330	24 360

Джерело: [2]

Аналізуючи дані таблиці 2, можна зробити висновок, що імпорт цементу на сьогодні дуже несуттєвий і обмежується лише спеціальними марками, як то білий цемент чи глиноземистий, що не виробляються в Україні. Імпорتنі мита є дуже дієвим стримуючим фактором для захисту національного виробника, котрий варто застосовувати і надалі, враховуючи власний величезний ресурс для збільшення виробництва, як мінімум, у два рази.

Отже, високі обсяги експорту та заходи захисту внутрішнього ринку створюють передумови для зростання виробництва цементу в Україні. Ситуація на ринку цементу може змінюватися, тому важливо проводити постійний моніторинг торговельних потоків та реагувати на зміни шляхом вдосконалення законодавства або введення нових заходів захисту вітчизняного виробника.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт міністерства економіки України. URL: <http://surl.li/sajyc>
2. Офіційний сайт асоціації виробників цементу України. URL: <http://ukrcement.com.ua/>